

Alternatív napközbeni ellátás

2016-ben végzett szakmai munka fő területei, irányvonalai

A Periféria Egyesület Alternatív napközbeni ellátás szolgáltatása 2016-ban pályázati és önkormányzati támogatásokból biztosította tevékenységeit. **Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási szerződés** keretében támogatja a program működését.

2011. október 11.-én a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Szociális és Gyámhivatal Gyámügyi és Gyermekvédelmi Osztálya 2637-15/2011.SZGY iktatószámmal, határozatlan időre szóló **Működési engedélyt adott ki a Gyermek napközbeni ellátása tevékenység** folytatásához. A szolgáltató tevékenység formája: a Gyvt.41.§-nak (4) bekezdése alapján nyújtott ellátások. A szolgáltatásnyújtás helye: Nyíregyháza, Huszár tér 5. valamint Nyíregyháza, Kollégium utca 54.

2016. évben az Alternatív napközbeni ellátás szakmai munka területei: iskolai szociális munka, ifjúsági közösségfejlesztés, csoportos és közösségi szociális munka, prevenció, fejlesztés.

Közösségi programjaink keretében az Örökösöldi Közösségi Házban szervezett foglalkozásaink sokszínűségét jelzi, hogy a legkisebbektől egészen a felnőtt korosztály érdeklődésére is számot tartottak. Nemcsak hasznos, de változatos, tartalmas szabadidő eltöltési alternatívákat kínáltunk gyermekek, fiatalok, sőt felnőttek számára egyaránt.

Az **iskolai szociális munka** keretében egészségügyi és mentális prevenció foglalkozásokat, pályaorientációs csoportokat, mese- és hangterápiás csoportot, valamint játszótéri csoportfoglalkozásokat szerveztünk az Arany János Gimnázium és Általános Iskola **Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézményében**. Közös munkánk immár évek óta **példaértékű** az oktatási intézmények és a civil szervezetek együttműködésének szerteágazó lehetőségeire.

A **Huszár telepen** folytattuk az előző években megkezdett munkát (csocsó klub, játszótér és kreatív műhely), mellyel a telepen élő gyerekek, fiatalok tartalmas szabadidő eltöltését segítettük elő. Ezek azok a tevékenységi körök, amelyek között az egészen kicsi gyermekektől a felnőttekig, mindenki megtalálja a számára leginkább megfelelő elfoglaltságot. A Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola továbbra is lehetőséget biztosított számunkra a Komplex mozgásfejlesztő csoportok megvalósítására.

Az alternatív napközbeni ellátás célja, célcsoportja

A program célja: hátrányos helyzetű, tanulási, magatartási, kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémákkal küzdő gyerekek, fiatalok elérése, problémáik azonosítása, valamint számukra célzott segítségnyújtás. **Ezen belül:**

- A foglalkozások folyamatos működtetésével, új szolgáltatások bevezetésével a gyerekek, fiatalok minél szélesebb körben történő elérése és bevonása a programba.
- Az iskolában beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek, fiatalok integrációjának elősegítése, a bennük rejlő képességek előhívása, új nézőpontok, viselkedésmódok megismertetése.
- Tematikus csoportfoglalkozások szervezésével a döntéshozatal, a problémamegoldás, a kommunikációs készségek, az önértékelés, a stressz-kezelés, érdekérvényesítés készségeinek fejlesztése.
- Egészséges életmódra irányuló szokások kialakítása és erősítése, valamint egészségügyi prevenciós foglalkozások biztosítása, védőnő bevonásával.
- Közösségi, sport és szabadidős foglalkozások szervezése a hasznos szabadidő eltöltési szokások kialakítása, erősítése érdekében.
- A roma gyerekek, fiatalok integrációjának elősegítése, a gyermekek szocializációs esélyeinek javítása.
- A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében együttműködés a gyermekjóléti, oktatási és egészségügyi intézményekkel és szakemberekkel.

A program célcsoportja

- Óvodás korú gyerekek
- Általános iskolai korosztály
- Szakiskolás, középiskolás fiatalok
- Szülők, nagyszülők

2016. évben az alábbi gondokkal találoztunk a célcsoport vonatkozásában:

- tanulási nehézségek
- veszélyeztetett helyzet, hátrányos szociális helyzet;

- magatartási-, beilleszkedési-és, kapcsolatteremtési, kapcsolatkezelési nehézségek;
- önfegyelem, önkontroll, önszabályozás, várakozási tolerancia akadályozottsága;
- szabály és normatartás hiányosságai; együttműködési és indulatkezelési problémák;
- lelki és érzelmi labilitás; kamaszkori nehézségek; életkori -, fejlődési – és aktuális krízisek;
- családi és szülői kapcsolati zavarok;
- cigány származással szemben megjelenő előítéletek;
- korai gyermekvállalásból adódó problémák, megváltozott élethelyzet.

Örökösöld - Közösségi Ház

Örökösöldön szociális munkát és ifjúsági közösségfejlesztést végzünk, melynek keretében a következő szolgáltatásokat, foglalkozásokat biztosítottuk:

- **Utcai szociális munka** keretében lakótelepi felderítést folytatunk.
- **A Fejlesztő játszóházi programok** magukba foglalják a kulturális, szabadidős, kézműves és sportfoglalkozások megszervezését és lebonyolítását.

A programhelyszínen egy olyan közösségi teret működtettünk, amely hasznos és tartalmas szabadidő eltöltési alternatívákat biztosított a lakótelepen élő gyerekeknek, fiataloknak, sok esetben a szülőknek is. A változatos szabadidő eltöltési formák biztosítása tehát kiváló lehetőséget teremt a környéken élő gyerekekkel, fiatalokkal, szülőkkel (nagyszülőkkel) történő kapcsolatfelvételre, esetleges problémáik azonosítására, majd az azt követő komplex esetmunkára.

Játszóház

Célcsoport: lakótelepi gyerekek, fiatalok, felnőttek

A foglalkozások ideje: nyári időszakban, kedd-csütörtök 13.00-tól 15.00-ig

A játszóházi foglalkozások 2016-ban is a Human-Net Alapítvány által működtetett Közösségi Házban valósultak meg a nyári, illetve az egyéb szünidei időszakokban. Nyáron hetente két alkalommal, kedden és csütörtökön, a kora délutáni órákban biztosítottunk lehetőséget a gondtalan szórakozásra és játékokra. A tavaszi, őszi és téli szünetben a gyerekek igényeihez igazítva szerveztük meg a foglalkozásokat.

Foglalkozásainkra a már jól bevált szórólappal, plakátokkal valamint az internet (közösségi oldalak) adta lehetőségeket kihasználva hívtuk fel a lakótelepen élők figyelmét. Ezen kívül idén is számíthattunk arra az 5-6 fős, rendszeresen járó aktív kiscsoportra is, akik szájról szájra terjesztették a foglalkozás hírét. A tanítási szünetben ennek köszönhetően a létszám 10-15, esetenként 20 főre emelkedett. Az év során összességében kb. 35 gyermekkel vettük fel a kapcsolatot. A nyári időszakban szívesen csatlakoztak hozzánk a foglalkozásokon anyukák, apukák és nagypapák is, így a játszóház családi kohéziót erősítő funkciót is betöltött.

A játszóházak alkalmával fejlesztő, logikai, ügyességi társasjátékokkal játszottak a gyerekek, illetve minden alkalommal lehetőséget biztosítottunk kézműves foglalkozásokra is, melyek keretén belül a gyerekek a gyöngyfűzést, a matrica- és a gipszfestést kedvelték leginkább. Ezen kívül új technikákkal, felhasználható anyagokkal (fa, filc, dekorgumi, stb.) is megismerkedtek a résztvevők. A jeles napokra tudatosan készültünk, a foglalkozások során megbeszéltük, hogy egy-egy alkalommal mit ünneplünk, miért fontosak a hagyományok a családok életében.

A szabadidő hasznos eltöltésén kívül fejlődik a gyerekek finommotorikája, logikája, gondolkodása, a kommunikáció, a társakkal való kooperáció, segítséget kapnak a feszültségek csökkentésében, a győzelem és a veszteség megélésében is.

Huszár – telep

Huszár-Vár Szociokulturális Szolgáltató Központ

A Periféria Egyesület roma gyerekekre irányuló fejlesztő és integrációs programja a csoport és közösségépítésre, a képességek és készségek fejlesztésére, a társas viselkedés többségi normáinak elsajátítására, a konfliktuskezelési technikák tanulására, valamint kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémák kezelésére fókuszál.

A célcsoport: a Huszár lakótelepen élő, többségében roma származású gyerekek, fiatalok, szülei.

Munkánk során leggyakrabban előforduló problémák: hátrányos szociális helyzet miatti nehézségek, lemaradások; szocializációs problémák; tanulási problémák; magatartási, viselkedési, beilleszkedési, kapcsolatteremtési, kapcsolatkezelési nehézségek.

Játszóház

A foglalkozások ideje: szombat 10.00-tól 12.00-ig, nyáron hétfő-szerda 13.00-tól 15.00-ig

A játszóházi foglalkozások heti rendszerességgel, szombati napokon 10 órától valósultak meg a Huszárvár Szociokulturális Központban található irodánkban. Nyári időszakban heti két alkalommal, a kora délutáni órákban került sor a foglalkozásokra. A foglalkozásokat minden esetben egy fő szociális munkás koordinálta, kiegészülve lelkes és elhivatott önkéntesekkel.

Az alkalmakra a telepen élő családokból érkeztek a gyerekek. A játszóházi foglalkozásokon részt vevők létszáma 30 és 50 fő között mozgott. Össességében kb. 100 gyermekkel tartottuk a kapcsolatot az év folyamán.

A közös játékba időnként szülők is bekapcsolódtak, elsősorban az anyukák.

A gyerekek korosztályát tekintve az óvodás és kisiskoláskorúak voltak többségben, azonban megfordult foglalkozásainkon az édesanyjával érkező csecsemő és a kamaszkorú fiatal is.

A játszóházban a népszerű társasjátékok mellett fejlesztő- és készségfejlesztő eszközöket is kipróbálhattak a gyerekek. Az eszközök beszerzésénél továbbra is az a törekvésünk, hogy a játékok minél több terület stimulálására legyenek alkalmasak, kiváltképp a nagymozgások és a finommotorika tökéletesítésére, a logikus gondolkodásmód kialakítására és memória fejlesztésére irányuljanak, illetve segítsék elő a kommunikáció fejlődését, a szókincs bővülését.

Fontos, hogy ebben az életkorban a játék által a gyerekek megtapasztalják a győzelem élményét, de megtanulják elfogadni a vereség, veszteség érzését is, így későbbi élethelyzetekben könnyebben birkóznak meg a hasonló szituációkkal.

Az iskoláskorú gyerekek már szívesen játszanak szókirakóst, memóriafejlesztő és ügyességi játékokat, ezzel szemben a kisgyerekek főként a motorikus játékok segítségével foglalják el magukat, a játszószőnyegen autóznak, babáznak, vagy építőkockáznak.

Tapasztalataink szerint azok a gyerekek, akik rendszeresen részt vettek a foglalkozásokon, javult a magatartásuk, a felnőttek felé tisztelettudóbbakká váltak, fejlődött a kommunikációjuk, megtapasztalták a közös játék élményét, türelmetlenségükben is pozitív változás figyelhető meg.

A játék mellett nagy igény van a kreatív sarokra is. A gyerekek, de már sokszor az anyukák részéről is megfogalmazódik a kérés, hogy készítsünk különféle ajándéktárgyakat, díszeket alkalomról alkalomra. Sok esetben ezek később a családtagok megajándékozásánál, illetve a lakások dekorálásánál kapnak szerepet.

A kreatív sarok célja emellett a kreativitás, kézügyesség fejlesztése, türelemre, pontosságra, kitartásra nevelés. Az óvodások általában színezéssel töltik a rendelkezésükre álló időt, míg idősebb társaik már olyan technikákkal ismerkednek meg, mint a decoupage, vagy az üvegfestés, mely nagy népszerűségnek örvend. Emellett lehetőség nyílik gyöngyfüzésre, dekorgumi figurák-, ajtó- és ablakdíszek készítésére, gipszfigurák-képek festésére is. Varrni is megtanítjuk a gyerekeket, hiszen filcből készítünk virágokat, tűpárnát, díszeket.

Problémaként tapasztalható, hogy a gyerekek kevés türelemmel rendelkeznek, egy-egy munkába nagy lelkesedéssel fognak bele, majd rövid idő elteltével és némi ügyetlenkedés után feladják. Ebben az esetben a biztatásunk és konkrét segítségnyújtásunk sokat lendít a gyermekek kedvén és hozzáállásán. Az ollóval történő vágásra és vonalkövetés gyakorlására nagy hangsúlyt fektetünk, ugyanis a gyerekek többsége alulteljesít ezekben a feladatokban, még mindig.

Visszatekintve az eddig végzett tevékenységünkre elmondható, hogy fejlődés látható a gyermekek munkájának minőségén, de az egymással való együttműködés terén is. A foglalkozásokra rendszeresen

járók kezűgyessége javuló tendenciát mutat, azonban szükség van a folyamatos jelenlétre, gyakorlásra. Ezek a pozitív irányú változások nagyban hozzájárulnak a sikeres iskolai munka élményének megtapasztalásához.

Csocsó klub

Célcsoport: a telepen élő gyerekek, fiatalok (időnként felnőttek)

A foglalkozások ideje: szombat 10.00-tól 12.00-ig, nyáron hétfő-szerda 13.00-tól 14.30-ig

A foglalkozásokra szombat délelőttönként került sor, a játszóházi foglalkozásokhoz igazodva. A fiatalok körében hamar nagy népszerűsége tett szert ez a játék. Igyekszünk úgy alakítani a játék menetét, hogy minden korosztály, illetve mindkét nem képviselői lehetőséghez jussanak egy adott foglalkozás ideje alatt.

A játékosokat minden esetben egy felnőtt segítő felügyeli, mert hamar nyilvánvalóvá vált, hogy ez a játék heves érzelmeket, harcias indulatokat generál, még a legszelídebb gyerekek körében is. A lányok eleinte csak messziről nézegették az asztalt, és a játékot, aztán biztatásunkra a merészebbek próbát tettek. A fiúk ezt nem nézték jó szemmel, élesen kirajzolódott az a nézet, hogy ez a fiúk játéka, lányoknak nincs keresnivalója benne. Nem értették, hogy miért szorgalmazzuk a közös játékot. Bár néhány hét alatt sikerült elérni, hogy az ellenállás megszűnt, és a gyerekek elfogadták egymás társaságát, de időről időre fellángolnak az ellentétek, főleg, ha új gyerekek érkeznek a csapatba.

Ping-pong foglalkozás

Célcsoport: a telepen élő gyerekek, fiatalok (időnként felnőttek)

A foglalkozások ideje: alkalmanként szombaton 10.00-tól 12.00-ig, nyáron hétfő-szerda 13.00-tól 14.30-ig

Ez a programelem néhány éve már sikeresen működött, de aztán helyhiány miatt véget ért. A fiatalok azóta is rendszeresen érdeklődtek, hogy mikor lesz megint lehetőség újra játszani, ezért lépéseket tettünk a program újraindítására.

A helyhiányt úgy oldottuk meg, hogy a folyosót vesszük igénybe a játékhoz, ami miatt alig marad hely a közlekedésre. Szükséges ugyanakkor egy felnőtt segítő jelenléte is, aki koordinálja az eseményeket, ügyelni kell a folyosón lévő ablakok, valamint az itt elhelyezett tárgyak, dekorációs elemek épségére.

Mivel a segítői létszám hétről hétre változó, így ebben az esetben nem beszélhetünk egy kiszámítható, rendszeresen működő foglalkozásról. Ettől eltekintve igyekszünk legalább 3 hetente sort keríteni erre a játéklehetőségre is.

Huszár telepi óvoda - Komplex mozgásterápia beszámoló

Az óvodában tartott mozgásfejlesztést két óvodai csoportban: a középső és nagycsoportban tartottuk heti rendszerességgel. A nagycsoportos gyerekek létszámát megfeleztük, így 12- 14 fő részvételével zajlott a fejlesztés, egymás utáni időpontokban. A középső csoportos gyerekek kisebb létszámúak, így ők egy csoportban vettek részt a mozgásterápiás alkalmakon.

Fejlesztésre szoruló területek: téri irányok, szem-kéz koordináció, azonosság – különbözőség felismerése, térérzékelés, kinezti és taktilis érzékelés, egyensúlyérzék, elemi mozgások, nagymozgások-, finommozgások koordinációja, keresztcsatornák működése, emlékezet, testséma, dominanciák rendezése, fejlesztése, figyelemkoncentráció.

A terápiában a mozgás és az érzékelési rendszer fejlesztése együttesen történik meg. Mivel a mozgás és az érzékszervek is szoros kapcsolatban vannak az érzelmekkel, ez a módszer nagyon eredményesen alkalmazható a pszichés problémákkal küzdő gyermekek esetében, így figyelemzavaros, hiperaktív, önértékelési zavarokkal, és tanulási nehézségekkel küzdőnél. **A terápia célja** olyan szenzoros ingerek adása, amelyek elősegítik az addigiaknál érettebb, integráltabb mozgásos válaszok megjelenését. A szenzoros integráció segít a gyerekeknek abban, hogy egy értelmezhető külvilágot szervezzen, képes legyen ebben a térben magát otthonosan megélni, és olyan tapasztalatokra szert tenni, amelyekre a legkomplexebb tanulási és viselkedési mintákat lehet alapozni. A fejlesztő gyakorlatok egymásra épülnek, az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladnak. Az adott területen egy-egy feladatot addig gyakorolunk, amíg hibátlanul, könnyedén megy és csak azután lépünk tovább a nehezebb feladatokra.

A kis és középső csoportokban a feladatok nagy része játékos, általában mondókával, vagy dallal kísértük a mozgást. A nagycsoportban a mozgásfejlesztő csoportunk az iskolára való felkészítést szolgálta, azoknak az alapkészségeknek a fejlesztését, amelyeknek a megléte, fejlettsége elősegíti a tanulás sikerességét.

A mozgásfejlesztés az alábbi területekre terjedt ki:

- Elemi mozgások összerendezettség: kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, külső talp élen járás, guggoló járás, szökdelés páros és egy lábon, indián szökdelés, fej emelgetése háton és hason fekvésben.
- Keresztcsatornák jó működése, amely biztosítja, hogy a gyerek egymástól függetlenül tudja mozgatni a végtagjait: a kéz, láb, a fejbiccentő izmok és mimikai izmok mozgásainak függetlenítésére irányuló feladatok.
- Fontos, hogy a gyerekek ismerjék a saját testüket, és biztonsággal tudjanak tájékozódni rajta: ismerjék a testrészeik nevét, ujjaik nevét, helyét, stabil testsémával rendelkezzenek. A világot saját magunkhoz képest tudjuk bemérni, ha ez pontatlan, minden bizonytalanná válhat. Ezzel összhangban fejlesztjük a térirányok felismerését: a jobb – bal, fent – lent, elől – hátul elkülönítése
- A gyerekek nagy része figyelemkoncentrációs zavarral küzd, amely nagyon megnehezíti az ismeretszerzést. Ez a tünet gyakran együtt jár magatartási és beilleszkedési problémákkal. Gyakorlatainkkal igyekszünk kialakítani a megfelelő önkontrollt, amelyben a gyermek képes egy kitűzött cél, megoldandó feladat érdekében a figyelmét, gondolkodását és motoros tevékenységét optimálisan beállítani. Fontos, hogy megtanulják, minden cselekvésnek van eleje, lefolyása és vége.
- Mozgásos feladatainak a megfelelő egyéni aktivációs szint megtalálását segítik. A gyerekekre jellemző, hogy hamar begyorsulnak, viselkedésük kontrollálatlanná válik, és ekkor már képtelenek visszafogni, szabályozni magukat. A sok és rosszul strukturált inger túlfuttatja a szervezet aktivációs szintjét, ezért még kevésbé szervezett a viselkedésük.
- A foglalkozásaink előre haladtával egyre inkább sikerrel próbálkozunk relaxációs gyakorlatokkal. Ezek a pihenést célzó gyakorlatok a szándékos elengedettséggel létrehozásával hatnak, miközben elősegítik a figyelem befelé fordulását.

Komplex mozgásterápia a tanulási zavarok megelőzéséért és kezeléséért

Huszár telepi iskola

A terápiát, amellyel dolgozunk, Carl Henry Delacato neurológus dolgozta ki, és Kulcsár Mihályné fejlesztett tovább. A módszerrel megelőzhető, illetve jelentős mértékben csökkenthető a gyermek tanulási nehézségei. Elméleti alapja, hogy a mozgásfejlődés szoros kapcsolatban áll az idegrendszer

érésével. A gyermek mozgásának és észlelésének fejlődése egy-egy életszakaszban a központi idegrendszer egy-egy meghatározott területének irányítása alatt áll. Ha a mozgásfejlődés bármelyik szakasza kimarad (gurulás, kúszás, mászás) vagy nem gyakorlódik be eléggé (túl korán feláll vagy jár a gyermek), a kapcsolódó érzékelő és irányító központok nem fejlődnek vagy differenciálódnak megfelelően. Így a jövőben kialakulhatnak tanulási és/vagy viselkedési nehézségek, ezért a mozgásterápiának kiemelkedő jelentősége van e problémák megelőzésében és kezelésében. Az idegrendszer egy-egy területének fejlettségéről az elemi mozgások tájékoztatnak (kúszás, mászás, járások, ugrások, fejemelgetés háton és hason fekvésben stb.). A kidolgozott terápia lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy a mozgás szintjén újra éljék életüknek egy korábbi szakaszát. Ezzel az érésben elmaradt területek lehetőséget kapnak a deficitek ledolgozására. A terápia tartalmazza az elemi mozgások gyakorlatsorait mellett a térérzékelés, az egyensúlyérzék, a finommozgások fejlesztésének mozgássorait. Hatására az iskolai teljesítmény javulhat, a gyermek mozgása összerendezettebbé válik, ügyesebb lesz, ezáltal növekszik az önbizalma is.

Legfőbb alkalmazási területek:

- Figyelem és koncentráció zavarai
- Tanulási nehézségek problémaköre (olvasás, írás, számolás)
- Lemaradt mozgásfejlődés
- Térérzékelés zavara, nehéz tájékozódás
- Bizonytalan kézdominancia
- Megkésett beszédfejlődés, beszédhibák
- Beilleszkedési nehézségek
- Észlelés zavara: látás, hallás, mozgás, tapintás

A vizsgálat és a mozgásterápia folyamata

A terápiát az első osztályos gyerekekkel végeztük, szeptemberben folytatva a már óvodai nagycsoportban megkezdett folyamatokat. A terápia tervezése minden gyermeknél a mozgásvizsgálat során kapott eredmények összesítése és kiértékelése alapján történt. A vizsgálat eredményeként elkészített fejlesztési terv alapján 8-10 mozgásos feladtból álló gyakorlatsort dolgoztunk ki, majd heti rendszerességgel gyakoroltuk csoportos formában. A mozgássor a következő területek fejlesztését célozta: térérzékelés, egyensúlyérzék, elemi mozgások (kúszás, mászás, gurulás, guggolás, forgás, lábujjhegyen - sarkon járás, szökdelés), dominanciák, téri irányok, szem-kéz koordináció,

keresztcsatornák működése, finommozgások, nagymozgások-, finommozgások koordinációja. A gyakorlatok egymásra épültek, az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladtak. Az adott területen egy-egy feladatot addig gyakoroltunk, amíg hibátlanul, könnyedén ment és csak azután lépünk tovább a következő feladatokra. A tanárnők, a mozgásfejlesztő csoporton a gyerekek megtanított mozgásokat, napi rendszerességgel gyakorolták (10 – 15 perc).

Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézménye

A Szőlőskerti Iskolában a következő szolgáltatásokat, foglalkozásokat tartottuk az elmúlt évben:

- **Fejlesztő játszóház**
- **Pályaorientációs csoport**
- **Prevenációs programok**
- **Meseterápiás foglalkozás**
- **Hangterápiás csoport**

A program szolgáltatásait az iskola minden tanulója igénybe veheti, de kiemelten a kollégiumban lakó gyerekek, fiatalok élnek ezekkel a lehetőségekkel. A kollégiumba felvettek jellemzően a Nyíregyházi Kistérségből, kisebb százalékban a megye más részeiből kerülnek ki. Eltérő kulturális (magyar, ukrán, kínai, cigány), és szociális háttérrel rendelkeznek. Jelentős számban vannak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, fiatalok, illetve különleges bánásmódot igénylő gyerekek, vagy sajátos nevelési igényű tanulók.

A foglalkozások célja a diákok szocializációjának, kiegyensúlyozott, harmonikus és egészséges személyiségének, önismeretének fejlesztése, a társadalmi beilleszkedés elősegítése, a kulcskompetenciák céltudatos fejlesztése, stressz oldás.

Fejlesztő játszóház

Célcsoport: az iskola és a kollégium tanulói,

A foglalkozások időpontja: csütörtökönként 12.00- 14.00-ig

A játszóházban a szociális munkások, pedagógusok, önkéntes segítők széleskörű eszköztárral fogadják a belátogatókat és az életkornak megfelelő tevékenységekkel foglalkoznak, játszanak a gyerekekkel, fiatalokkal.

Az előző évek szűkös helyviszonyai megoldódtak, a kollégium épületében kapott új teret a játszóház. Egy tágas, világos tanterem ad a foglalkozásoknak otthont, ahol kényelmes székek, és a megszokottnál jóval nagyobb asztalok fogadják a gyerekeket.

Játszóházunk működésének egyik alapelve, hogy integráltan vegyenek részt rajta a tanulók, azonos időpontban lehet ott bárki, akinek szabadideje engedi. Az életkori különbségek vagy az agresszívebb, impulzívabb gyerekek hozzáállása esetenként nagyobb odafigyelést igényel, de véleményünk szerint az együttműködést ezek a helyzetek még jobban erősítik, a megoldási módszerek pedig példát, mintát mutatnak a gyerekeknek, amit más körülmények között is tudnak alkalmazni.

Fontosnak tartjuk egy olyan egységes normarendszer kialakítását, melyben azonos elvárásokkal szembesülnek a látogatók. A megengedő, baráti, bizalmi légkörben is szükség van a szabályokra, határookra, hogy egymás és a játékok épségére, a környezet tisztaságára is vigyázzanak a játszóház használói.

A játszóház alaptevékenysége a változatos fejlesztő játékok alkalmazása. Olyan társasjátékokkal tudnak a gyermekek játszani, ami nehezen beszerezhető a mélyszegénységben vagy hátrányos helyzetben élő családok számára. A játékokat úgy válogattuk össze, hogy minden életkornak megfelelnek, tehát az első osztályosoktól a nyolcadikos diákokig mindenki talál a maga számára megfelelő, vonzó játékot.

Bőséges kínálatú színező választékkal, változatos színű filctollakkal, színes ceruzákkal, zsírkrétákkal várjuk az érdeklődő gyerekeket. A színezés játszóházi tevékenység is lehet, de a gyerekek haza is vihetik, vagy más napokon a szabadidejükben is használhatják a teremben hagyott felszerelést, a pedagógusok felügyelete alatt.

Szintén az életkornak megfelelő nagyságú, érdekesnél érdekesebb, ékszerkészítésre alkalmas gyöngyökből készíthetnek maguknak, szüleiknek, barátaiknak nyakláncot, karkötőt, fülbevalót a gyerekek. Ez a tevékenység az, amelyet minden alkalommal nagy érdeklődés övez.

Minden héten lehetőség van valamilyen alkotás létrehozására, mely szintén a kreativitást fejleszti. Alkalmazkodunk a jeles napokhoz, eseményekhez, felhasználunk különleges anyagokat, amivel a hátrányos helyzetben élő gyermekek nem találkozhatnak máshol, de az újrahasznosítást is szívesen támogatjuk.

A foglalkozások hangulata játékos, gondtalan, nem jellemző az iskolai helyzetek kialakulása, ezért nagy a vonzereje. A felnőttek együtt dolgoznak a gyerekekkel, osztoznak az ötleteken, sikereken, s

együtt élvezik a játékokat. Közben sokat beszélgetnek kiscsoportokban, ami az egyéni törődést, esetkezelést készíti elő.

Pályaorientációs csoport

A célcsoport: 20 fő, felső tagozatos, pályaválasztási döntés előtt álló tanulók

A foglalkozások ideje: hétfőnként 16.45-től 17.30-ig

A csoportmódszernek ez a típusa egy tematikusan jól körbehatárolható területét szeretné a személyiségnek fejleszteni. A pályaorientációs tréning célja a pályaválasztást elősegítő készségek, képességek fejlesztése, valamint a tanulók önismeretének fejlesztése, hiszen megfelelő önismeret nélkül megfelelő választás sem lehetséges. De ugyanilyen fontos cél a pályaismeret bővítése is: ha nem tudjuk miből választhatunk, hogy milyen széles lehetőségeink vannak, akkor nehéz jól választani. További cél a tréning résztvevőjének reális célok irányába történő befolyásolása, vagyis a vágyak és a realitások konfrontációja. Emellett természetesen lényeges a döntési képességek fejlesztése, a komplex pályaválasztási érettség, a pályaidentifikáció kialakítása.

A tanév során a résztvevő fiatalokkal az alábbi területeket jártuk körül:

- A tanulók pályaválasztási és személyi érettségének elősegítése (jellemző ebben az életkorban az önállótlanág, a döntési helyzetek kerülése, a felelősségérzet hiányos volta, valamint a hosszú távú következmények át nem látása.)
- A tanulók pályaválasztási tanácstalanságának megoldása (amely lehet pályaismeret hiányának következménye, illetve a stabilnak vett választási lehetőség hirtelen megváltoztatása.)
- A pályaválasztási dilemma eldöntése (a tanuló többirányú érdeklődése, melyhez egyidejűleg ragaszkodik.)
- Az inadekvát elképzelések megváltoztatása (tanulási eredménytelenségek, egészségi állapotok miatt.)
- A környezet és a gyermek pályaelképzelésének harmonizálása (a konfliktus megoldása.)

A foglalkozások vázlata

- **Önismeret fejlesztése, mélyítése**

- Szívesen lennék...
- Sohasem lennék....
- Bennem az a jó...kezdetű szóforgók

- **Kérdőívek, önbecslő skálák kitöltése és értékelése**

- Képességek, készségek kérdőíve; Mit tudok magamról? (kérdőív)
- Szabadidómérleg
- Tantárgyi érdeklődés
- Pályaérettség

- **Szituációs játékok**

Mi lesz 15 év múlva?- játék

- **Foglalkozások a családban**

- pályaválasztási alapfogalmak: pálya, szakma, foglalkozás, hivatás, képesítés, képzettség, stb.,
- pályaelképzelések, pályák, foglalkozások gyűjtése, elemzése,
- családi pályafa készítése

- **Közös plakátkészítés**

- Mi leszek, ha nagy leszek?
- kreatív gyakorlatok: rajz, feladatmegoldás

- **Pályák, szakmák bemutatása**

- Videófilmek (didaktikus filmek vetítése pl. konfliktusmegoldásról, pályaismeretről)
- Ügyességi feladatok megoldása (készség, képesség megismeréshez),
- Activity
- Tulajdonságkereső
- Keresztretjtvény

A pályorientációs program végére a tanulók nagy része megismerte erősségeit és gyengeségeit egyaránt. Néhány tanuló esetében ütköztünk csak ellenállásba, ők nehezen vonódtak be a közös munkába. Többségük viszont képessé vált a reális önértékelésre, meg tudták fogalmazni a közeli és a távlati céljaikat is. Igyekeztünk minél több pályát, szakmát, foglalkozást bemutatni a gyerekeknek, mert az ezzel kapcsolatos ismereteik nagyon hiányosak voltak. A másik alaposan körüljárt terület azoknak a képző intézményeknek a köre volt, melyek az általános iskolai tanulmányok befejezése után fogadni tudják a foglalkozáson résztvevő fiatalokat. A pedagógusok visszajelzése alapján a gyerekek mindegyike az általa megjelölt képzési forma valamelyikén folytatta tanulmányait szeptembertől.

Mentális és egészségügyi prevenció

Foglalkozások időpontja: hétfő 13:00 – 13:45-ig

Célcsoport: felső tagozatos gyerekek

A foglalkozás célja volt: a résztvevő gyerekekkel közösen összeállítsuk továbbtanuláshoz, a munkaerőpiacon való sikeres előmenetelhez szükséges egészséges család, párkapcsolatai és gyermekvállalási modellt.

Ezen túlmenően cél volt az önértékelés javítása egy olyan párkapcsolat kialakításához, mely a későbbiekben lehetővé teszi, hogy a gyermek vállalása már a társadalmi integrációban meghatározott szabályok keretein belül működhessenek.

Munkánk során a szociális hátrányból adódó énkép és családvállalási modell megváltoztatásának, átalakításának lehetőségét helyeztük előtérbe a célból, hogy a felnőtté válás során- egy általánosan elfogadott szociális normát magukévá téve- képesek legyenek a társadalom hasznos és felelősségtudatos tagjaivá válni.

Fontosnak tartjuk a deviáns magatartási formák visszaszorítását annak érdekében, hogy a fiatalok képesek legyenek egy egészségtudatos életvitel által olyan célok megvalósítására, amely a szociális környezetükből felemelkedve egy pozitív, tudatosabb szakmai, társadalmi felelősségvállalást tegyen lehetővé.

Módszereink között olyan helyzetgyakorlatok, tesztek, szituációs játékok szerepeltek, melyek kiscsoportos formában történő megvalósítása után a résztvevők képesek lesznek a környezetükkel való konstruktív kommunikációra, problémáik feltárására, azonosítására, illetve az iskolákból való lemorzsolódás megakadályozására.

Egészséges életmódra nevelő prevenciós foglalkozás

Foglalkozások időpontja: Csütörtök 13:00 – 13:45-ig

Célcsoport: alsó tagozatos gyerekek

A foglalkozások célja az általános egészség, az egészséges életmód, és higiénia megismertetése, mindennapos rutinná való alakítása a gyerekek körében. Prevenciós programjainkon olyan készségek fejlesztése, illetve olyan ismeretanyag átadása történik meg, melyek képessé teszik a fiatalokat ellenállni az egészségüket fenyegető ártalmaknak, erősítik személyes elkötelezettségüket a károsító tényezőkkel szemben, növelik szociális kompetenciájukat (kortárs kapcsolatok, én hatékonyság, aszertivitás, kommunikáció).

Programjaink pozitív lehetőséget biztosítanak a kortársakkal való együttműködésre; tartalommal töltik meg szabadidejüket, mely egyébként gyakran eseménytelen lenne.

Az interaktivitásra, a csoportos beszélgetésre, munkára helyezzük a hangsúlyt, a direkt információ átadás helyett.

Játékos, interaktív formában ismertetjük meg a gyerekeket az egészséges életmóddal kapcsolatos információkkal. Feldolgozandó témáink között szerepel a tisztálkodás, a helyes táplálkozás (evési zavarok), szenedélybetegségek megjelenési formái-veszélyei, az egészségmegőrzés fontosságának hangsúlyozása. A foglalkozások lényege, hogy a gyerekek aktív bevonásával valósulnak meg, a témával kapcsolatos ismereteket úgy közvetítjük számukra, hogy saját élményük legyen a foglalkozáson (játékos feladatok elvégzése, tesztek kitöltése, kiállítás látogatás, ételkészítés-kóstolás, vetélkedők, stb.), ezáltal az átadott információk jobban rögzülnek.

Folyamatos és hosszú távú jelenlétet biztosítunk fiataljainknak, így támogatva őket a pozitív célok elérésében.

Az általunk biztosított tevékenységi forma sikeres megvalósításával fejlődik a gyerekek egészség tudatos magatartása, bővülnek az egészséges életmóddal kapcsolatos ismereteik.

Meseterápiás csoportfoglalkozás

Foglalkozások időpontja: Kedd 17:00 – 18:00-ig

Célcsoport: kollégiumban élő gyerekek

" A mese megnyitja a lélek legbelsejébe, legintimebb részébe vezető "titkos kis ajtót", amely abba az "őséjbe", kozmikus térbe, a teljesség világába vezet, ahol az én- tudat helyét az egyetemes tudat, a kozmikus tudat veszi át" (C.G. Jung, D. T. Suzuki, Antalfai).

A mesék azon túlmenően, hogy kellemes őket olvasni és hallgatni, gyógyírként szolgálnak a lelkünknek, rávilágítanak adott élethelyzetünk problémáira, megküzdési-, megoldási stratégiákat nyújtanak az elakadt élethelyzetekre, személyiségünk formálódásában jelentős szerepet töltenek be. Vágyaink, fantáziánk, indulataink, egész ösztönvilágunk ölt bennük testet. Segít a szorongásaink leküzdésében, fejlődési komplexusaink felismerésében, korrekciójában. Minden mese szimbólumok sokaságát rejt magában, melyek értelmezésével választ kaphatunk arra, hol is tart éppen személyiségünk fejlődése. A mesék érzelmeket váltanak ki, azonosulunk a szereplőkkel, beleéljük magunkat az ő helyzetükben, ezzel könnyebbé válik a saját problémánk elfogadása és vele való megküzdés is.

A meseterápia segítségével személyiségünket jobban megismerjük, tudatosabban látjuk az előttünk aktuálisan felmerülő akadályokat.

A csoportfoglalkozás résztvevői a kollégium lakói közül kerültek kiválasztásra az intézményben dolgozó pedagógus által. A pedagógus szerepe fontos a kiválasztásnál, mivel Ő az a személy, aki naponta több órán keresztül találkozik a diákokkal, ismeri a társadalmi, szociális helyzetüket, családi- és lelki problémáikat.

A foglalkozás kiscsoport keretei között zajlott. A csoportfoglalkozás célja az volt, hogy egy választott mese által irányt mutassunk a fiatalok számára, mely megmutatja, hogy egy felnőtt élet előtt álló, szegény sorsú leányból is lehet királynő kellő szorgalom és kitartás által. Ugyanakkor tovább fejlődik a szókincsük, a fantáziájuk, kreativitásuk a hallottak képvilágban történő megjelenítése során, melyet a rendelkezésre álló eszközök (rajzlap, színes ceruza,

zsírkréta, pasztellkréta) biztosítanak. Az alkotást követően közösen dolgoztuk fel a hallott mese tartalmát, átbeszéljük a tanulságokat, továbbá lehetőség nyílt a mese folytatását megírni vagy éppen saját történetet kreálni.

Hangterápia

Célcsoport: kollégiumban élő gyerekek

A foglalkozás ideje: szerda 18.00-tól 19.00-ig

Az előző években beindított hangterápiás foglalkozás közkívánatra ebben az évben is folytatódott. Heti 1 alkalommal gyűlt össze a relaxációs csoport, amely a gyerekek lelki világát hivatott fejleszteni. A foglalkozások hangterapeuta vezetésével, szociális munkás segítő közreműködésével zajlottak.

A relaxációt zenei eszközök segítségével valósítottuk meg; didgeridooval, illetve hangtálakkal.

A számunkra ideális világban mindannyian harmóniában és egyensúlyban élnénk, ám a bennünket érő stressz, negatív energiák miatt diszsonancia keletkezik. A hangterápia egy olyan eszköz, mely segít ezek újrateremtésében.

A didgeridoo egy ősi ausztrál hangszer. A hangja mély és erőteljes, ezáltal képes betölteni akár egy tornatermet is. Frekvenciált rezgései képesek oldani a bennünk megbúvó pszichikai feszültséget. A gyermekek visszajelzései alapján kijelenthetjük, hogy minden vele megszólaltatott időt élveztek, és szívesen meg is tanulták volna a használatát. A csoport legrégebbi tagjainak ez már sikerült is.

A hangtálak keletkezése több mint ötezer éves múltra tekint vissza, és a tibeti kolostorok meditációs eszközöként vált ismertté. 7 fém ötvözetéből készülnek, ezek kölcsönzik a különleges hangzást számukra. A hangtálak hangja ezen túlmenően a nyugodt, lebegő ritmusával hat ránk, és harmonizálja testünket, lelkünket. Az óra kétharmadát ezen eszközök használatával tartottuk, mind csoportos, mind pedig egyéni terápia esetén. Azok a gyerekek, akik már ismerték a foglalkozás menetét, lényegét, örömmel és maximális együttműködéssel álltak a terápia vezetője mellé. Akiknek újdonság volt ez a foglalkozási forma, az első néhány alkalommal még inkább elnevetgelte, elbohóckodta az időt, így a fegyelmezésre is több idő volt szükséges. Egy idő után viszont ők is megéreztek a hangterápia lényegét, és ennek függvényében emelkedett a relaxációs idő 15-20 percre.

Akik részt vettek a foglalkozásokon visszatérők voltak, bár akadtak olyanok is, akik 2-3 hetente jöttek el, ennek köszönhetően a létszám 5- és 18 fő között ingadozott. A pedagógusok visszajelzései alapján kijelenthető, hogy valóban nyugodtabbak és figyelmesebbek lettek társaikkal, sőt nevelőikkel szemben is egy-egy relaxáció után. Többen olyan érzésekről számoltak be, mintha megkönnyebbültek volna, vagy éppen elmúlt a hát vagy váll fájdalmuk. Voltak, akik relaxáció alatt képeket láttak maguk előtt, illetve azt a számukra elérendő célt, (legyen az bármi is) amit szeretnének a jövőben megvalósítani.

